BT 29.10.11

Angst og depresjon gir ikke nakkesleng og whiplash

NAKKESLENG

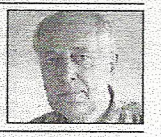

Holger Ursin
Uni helse, Universitetet i Bergen

ANGST ER ÅRSAK til nakkesleng, er BTs førstesideoppslag 18.10. Kan det være riktig?

Nakkesleng, eller whiplash, kan oppstå ved at kroppen utsettes for en kraftig akselerasjon, som ved påkjørsel bakfra. Det er derfor vi sitter med nakkestøtte i bilen. Uten den kan det hende at kroppen vår oppfører seg nesten som en piskesnert. Tuppen av pisken oppnår en hastighet som er så høy at tuppen går gjennom lydmuren. Det er derfor det smeller.

Så fort går det ikke med hodet uten nakkestøtte, men rykket kan skade ledd og knokler. Men for de fleste som har vært utsatt for slike hendelser, finner vi ingen objektive forandringer i nakkens ledd, bånd og muskler. I to norske doktoravhandlinger (2010, 2011) er det vist at de forandringene noen mente å se ved nakkesleng ikke er til stede, eller er like hyppige hos folk uten sleng og uten plager.

BAKGRUNNEN FOR OPPSLAGENE i pressen er en vitenskapelig artikkel i det internasjonale tidsskriftet «Spine» av en gruppe anerkjente norske og internasjonale forskere med Arnstein Mykletun (Nasjonalt folkehelseinstitutt) som førsteforfatter. Materialet i artikkelen er basert på tall fra helseundersøkelsene i Nord – Trøndelag, HUNT 1, 2 og 3.

I den andre runden av denne undersøkelsen (HUNT-2, 1995-1997) ble deltakerne spurt «Har du noen gang hatt nakkesleng (whiplash)», og «Hvor gammel var du da dette skjedde sist». Det var ikke noe slikt spørsmål i HUNT-1 11 år tidligere, men da ble deltakerne spurt om de hadde angst og depresjon. Av de 37.792 deltakerne i undersøkelsen, var det bare 956 som selv mente de hadde hatt nakkesleng. Av disse ble 679 ekskludert fordi episoden hadde skjedd før HUNT-1, eller fordi data for tidspunktet for hendelsen var usikker. Forskerne satt da igjen med 277 deltakere som rapporterte at de hadde opplevd nakkesleng mellom HUNT-1 og HUNT-2.

FORFATTERNE HAR så regnet seg til at de som rapporterte angst og depresjon ved HUNT-1 har større risiko for å oppgi at de har opplevd nakkesleng i perioden frem til HUNT-2. Det finner de.

Funnet er ikke overraskende. Man spør om deltakerne selv mener de har hatt nakkesleng. Det er altså ingen informasjon om de har vært utsatt for noen ulykke eller noen annen form for belastning som gjør det rimelig at nakken har vært utsatt for krefter som kan tenkes å gi nakkesleng.

Vi får heller ikke vite om de som rapporterte engstelse og depresjon i HUNT-1 hadde mer nakke- og muskelsmerter enn andre. Det den vitenskapelige artikkelen viser er rett og slett at engstelige og deprimerte mennesker oftere enn andre mener de har vært utsatt for «nakkesleng/whiplash». Det er gammelt nytt at folk med engstelse og depresjon har mer muskelsmerter enn andre.

DET OVERRASKENDE ER at forfatterne mener at angst og depresjon er årsak til nakkesleng eller whiplash. Da må de legge til at det dreier seg om å tro at man har hatt nakkesleng, og at dette ikke gjelder alle.

Det var altså 277 personer som mente de hadde vært utsatt for nakkesleng mellom HUNT-1 og HUNT-2. Av dem var det 69 som hadde rapportert angst og depresjon 11 år tidligere, mens 208 ikke hadde det. Da er det altså ikke holdepunkt for påstanden om årsaksforhold for de fleste med slike plager.